

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemán veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administrácii prejemán veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trístopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrát: 15 kr., če se tiska trikrát. Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvzemeš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 298.

V Ljubljani, v ponedeljek 29. decembra 1884.

Letnik XII.

Vabilo na naročbo.

„SLOVENEČ“

edini slovenski konservativni dnevnik,

nastopi s 1. januarjem 1885 XIII. leta svojega izhajanja. Ker je mnogim č. g. naročnikom sedaj naročnina pri kraju, prosimo jih uljudno, naj jo izvolijo o pravem času ponoviti, da se jim bo zamogel list tudi zanaprej redno pošiljati. Ob enem naj pa, kakor do sedaj, tako tudi na dalje blagovoljno po ustrajnem razširjanji list podpirajo.

„Slovenec“ velja za Ljubljano ne da bi se na dom pošiljal:

Za celo leto	13 gl. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računi 10 kr. več na mesec.

Po pošti prejemán velja:

Za celo leto predplačan	15 gl. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Opravništvo „Slovenca“.

Konec leta 1884.

Kdor bode pisal zgodovino leta 1884 ne bode imel zaznamovati krvavih vojsk v Evropi, pač pa bode vedel povedati o hudi morivki, ki je prepotovala Francosko in Laško, in je sedaj potihnila, ali spi zimsko spanje in se pripravlja na pogubno potovanje bodočo spomlad, kdo nam more tega povedati. Ako pa v Evropi ni bilo hudih vojsk, bili so pa Evropejci v drugih delih sveta zapleteni v hude vojske; Francozje hočejo učiti Kitajce, naj pogodbe spolnujejo, a Kitajci si mislijo, kdo vas je klical v naše kraje, Angležem pa dela preglavico Mahdi, krivi prerok, kakor ga imenujejo. Potem ko je bilo dvoje armad pokončanih, poslali so Gordona tje brez armade, a s težkim tovorom zlatá, sedaj morajo pa ponj iti z veliko armado. Kakor je vsa vojska v Egiptu in v Sudanu nam zavita v nekako

tmino, tako tudi o konečnem namenu Angleža ne moremo nič gotovega reči. Vendar toliko smemo reči, Egipt je Angležem važen zaradi Indije, ako jim ne bode mogoče postaviti domače vlade njim vdano, bodo pa sami neposredno vladali po teh krajih — ako ne pridejo nenavadni prigodki vmes. — Kakor v 16. stoletji Amerika, tako danes obrača Afrika oči vsega sveta na-se. Od severa in juga, od vzhoda in zahoda silijo Evropejci v kraje jim dosihmal neznanе, po nekodi pot kažejo, po nekodi pa so precej prvi za trgovci in zemljepotniki oznanovaleci sv. evangelija.

Onkraj velikega morja v zedinjenih državah severne Amerike je letos prodrla stranka demokratov s svojim kandidatom, ki bode menda potrebil pijavke iz telesa severnih držav. Ker že govorimo o državnih goljufih, naj povemo, da se še morda nikoli ni slišalo o tako velikanskih izneverjenjih, kakor ravno preteklo leto. Dasiravno ima vsaka dežela svoje goljufe in tatove, vendar morda Rusija vse prekosi, ker bere se, da je neki Ivan Rikov pri Skopinski banki v 19 letih 12 milijonov rubljev izneveril. V deželi, kjer je kaj tacega mogoče, se ne bomo čudili nihilistom. Sploh se mora to leto imenovati doba anarhistov. Ne, kakor da bi se bili še le letos začeli, marveč njih delovanje prihaja letos očitno. V mislih imamo sodnijsko obravnavo z nihilisti, ki so hoteli spominek nemških zmag v Niederwaldu razrušiti, ž njim vred pogubiti nemškega cesarja in njegovo spremstvo. V Avstriji pa, ko so jim gujezdo razdrli na Dunaji, razšli so se po državi in se prikazujejo tu in tam. Žal, da so tudi na Kranjskem imeli svoje mreže razpete, in so deželo onečastili s svojim toliko predrznim, kakor abotnim rogoviljenjem in ravnanjem.

Belgija se je sicer rešila jarma, v kterega so jo več let vpregali liberalci, a ko so morali frama-soni odstopiti od vlade, žugali so z vstajo. Kralj je nekaj odjenjal, a bržkone s tem ni vstregel ne ti, ne uni stranki. Polovičarji nikdar mnogo, dandanes pa nič ne opraviijo.

Švedski kralj je letos imel preglavico z upor-

nimi Norvežani, ki bi se menda najraje popolnoma ločili od Švedov.

Prusija pa ni zadovoljna, da ima v Evropi povsod prvo besedo, tudi v Afriki se hoče razširiti. V Berlinu je bil shod, kjer so se posvetovali zaradi krajev ob reki Kongo, ki bi imeli odprti biti vsem kulturnim narodom. Prusija pa se je že vsedla na zahodnem bregu Afrike; Anglija, preveč zapletena v Sudanu, mora gledati, kako si Nemčija tal pridobiva v Afriki in Avstraliji.

Sicer pa pravijo nekteri: Anglija je že preko-račila vrhunec slave in moči, ter peša; v osrednji Aziji so jo prehiteli Rusi, pridobivši za-se narode mejaše v Indiji, v mornarstvu so jo prekosili Francozje, Nemčija se vriva na mejo njenih naselbin v Afriki in Avstraliji, a sama se je zapletla v Egiptu in Sudanu, da se ne more ganiti. Toda počakajmo, kako se vozel razveže. Angleška politika je bila dosihmal nedosegljiva in skrivnostna; tega kar name-rava, ne pové, in svet iznenadi z nepričakovanimi dovršivnimi dejanji. Tisto je pa res, na svetu je vse nestanovitno in minljivo, kar je sedaj na vrhu, bode čez nekaj časa nizdolu. Angleška, ki gospodari po vseh petih delih svetá, ima gotovo tu in tam kake neprilichnosti. Huje ko vse drugo pa slabí Angleško nezadovoljna Irska dežela, agrarne razmere in neznaná revščina poleg neizmerne bogastva. Pred reformacijo na Angleškem niso poznali uboštvenga vprašanja; a odpravili so samostane, zemljišča so pokupili veliki posestniki, iz polja so napravili paš-nike in koder so nekda stanovali poljedelci, tje hodi angleška aristokracija na lov v pustine in samote, a oglasili so se tudi nihilisti, ki bi svet, ako mo-goče, napolnili z razvalinami posutih gradov in mest.

Novo leto ne bode toraj prineslo Angleški vladi drugega, nego mnogih skrbi in sitnosti. Ako pre-hodimo vso Evropo, ne bomo imeli nič veselega poročati. Mir je sicer bil na površji, a znotraj hudo vré, tu in tam bruhne ogenj, a brž so pri-pravljeni ognjegasci na vladarskih stolih potlačiti ga in pomiriti ljudstvo, lahkomišelnemu svetu pa kažejo

LISTEK.

„Dvanajsterim večerom“ dodatek.

(Dalje.)

Tudi ne sme biti pesnik, kakor pijanec, ki izgubi zdravo pamet. In bodi navdušenje njegovo še tako veliko, vendar toliko trezen mora biti, da kar-koli in v kterikoli obliki govori, vé, kaj govori in ali se zлага z resnico ali ne. Navdušenje, pravo, blago navdušenje, je le duševno navdušenje, ki izvira iz čistega spoznanja viših resnic in iz ljubezni do viših idealov; in akoravno se v človeku temu duševnemu navdušenju primeša tudi čutnost, mora vendar ta pokorna biti prvemu, in kakor brž čutno navdušenje premaga duševno, luč duha otemni, to je pa človeku nedostojno, ker tako se dá premoči od niže čutnosti in se odpové razumnosti, v kateri obstoji njegova dostojnost in prednost pred živali; tak pesnik je podoben nesrečnemu pijancu, ki ne more ne misliti, ne prosto hoteti, ne pametno govoriti. Ako je pa tako navdušenje človeku nedostojno in poniževalno, recimo, da pesnik mora biti, ako hoče obvarovati dostojnost človeško, kar je dolžan

vsakdo, da mora biti trezen — navdušen: le to trezno navdušenje je dovoljeno. V takem navdušenju pa si je v svesti, kaj misli in govori, vé tudi, se li to zлага z zakoni resnice ali ne. A pesnik, trdim, mora še bolj vesten biti, ko vsak drug pisatelj, da resnici zvest ostane in se varuje celó sence, ktere koli zmote, bolj pazljiv kot učenjak, ki v strogo znanstveni obliki razodeva ljudem svoje nazore; pesnik namreč, kakor umetnik sploh, skuša več ali manj dopadati in se tako priljubiti, njegova oblika mora mikavna in vabljava biti, da se prikupi; uč-njak govori naravnost razumu, oblika vabljava ali ne, navadno suha in pusta, je skoro popolnoma pri-stranska, le razlogi veljajo, ktere podaje razumu v dokaz tega, kar trdi; tukaj ne vpljiva na razum lepa oblika, tako da lahko trezen ostane in z jasnim očesom resnici v obraz gleda, ter nepristrano sodi. A drugače je pri pesniku, ki se po mikavni obliki, po skladnem izbranem govoru prej skrivno vkrade v srce in potem, ko je to očaral, potegne za seboj tudi razum, tako da slednji se vidi skoraj vselej ne-vedoma vjetega srčnim čutom vzbujenim od glasu pesnikovega. In tedaj ni več tako lahko razuma oprostiti od oblasti srca, ker vsakdo vé, kako mo-gočno je v človeku srce in čuti njegovi, ti-le na-

vadno človeka vodijo, in kjer je čut sreča, tam so tudi misli, tam vse duševno življenje. Pesnik vlovil je tudi razum pridobivši si srce, in akoravno morda razum spozná napačnost nazorov pesnikovih, nam je vendar težko dejanstveno priznati resnico, ker ranjeno srce in v njem razburjeni čuti vlečejo ga na nasprotno stran. In tako se zgodi, da z razumom lahko reče: Video meliora proboque, s sream pa mora tožiti: deteriora sequor. A prav zaradi tega, ker pesnik najpred vpljiva na nežnišo in šibkejšo stran človeške narave, ktera se tako lahko gane in rani, mora paziti, da v pesnih izraža čiste in zdrave, z resnico zlagajoče se ideje, ako neče srca ostrupiti. Že marsikakega mladeniča, prelubi Mirko, našel sem v največje zmote zapeljanega po pesnikih. In prepričan sem, da bi nikdar ne bili prišli do tako krivih nazorov, ako bi jih bili v drugačni, recimo v prozni neolikani obliki pred oči dobili. A pesnik kakor Sirena s svojo vabljivo in očarovalno obliko, ki ušesu tako močno ugaja, zvabil jih je in speljal s poti resnice. Čim večji je pesnik in čim popolnša pesni njegove oblika, tem nevarniši je za nevednega mladeniča; premagan namreč po prvem utisu pesniške oblike in morda po vsi pravici občudovaje to oblikovno dovršenost, se pesniku kakor nezmotlji-

strašil in nevarnosti tam, od koder jim ničesa nič hudega ne preti, kakor n. pr. Bismark, ki se jezi in toliko hrupa napravlja zaradi 20.000 mark, katerih mu ni privolil državni zbor za tretjega ravnatelja v ministerstvu zunanjih zadev; časopisi obirajo kost, katero je Bismark med nje vrgel, a ne gledajo na obravnave z anarhisti in njih strahovita izpovedanja, a tudi nočejo vedeti o tem, da po vseh vojašnicah stikujejo po anarhističnih spisih; ruska vlada pa misli pretečo nevarnost odvrniti s tem, da je v prognanstvo poslala govornika podlahiških unitov pred sv. Očetom. Anarhisti, najnevarniši sovražniki v Evropi se gotovo takemu prizadevanju na mero-dajnih mestih v pest smeja, in ti bolje poznajo svojega sovražnika, kakor vlade, zato sovražijo vero in vse kar je z njo v zvezi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. decembra.

Notranje dežele.

Volitve v *trgovinske zbornice* jele so pologoma celo Avstrijo zanimati. Posebno živahno je pa to gibanje na severu po Moravi in okoli Dunaja. Kakor je telegraf že poročal, propadlo je do sedaj mogočno nemštvo v moravski trgovinski kamori. V Brnski trgovinski zbornici so se do sedaj mnogo več pečali za razširjanje in gojitev nemščine in nemškutarskega duha, kakor pa za trgovinske koristi dežele. Predbožične nove volitve so pa kakor blisk iz jasnega porušile to krepko trdnjavo nemštva, kajti izvoljeni so sedaj možje, ki so najprej trgovci in obrtniki in potem še le politiki. Tudi gledé politike se je na bolje obrnilo, kajti po dveh desetletjih nemškega nasilstva prišlo je ondi gospodarstvo Čehom v roke! (Vlada je potem volitve trgovinske in obrtne zbornice ovrgla.) Pa ne le na Moravskem, tudi na Dunaji je borba za trgovinsko zbornico znamenita; tukaj se sicer ne bori narodnost proti narodnosti, pač pa si stojé nasproti semiti in antisemiti (židje in kristjani.) Danes teden imeli so volitve za poskus, pri katerih ni veliko manjkalo, da bi se ne bil začel pretep. Petdeset antisemitov prišlo je na volišče pod vodstvom Holomeyevim, ter so zahtevali, da naj se izvoli nov volilni odbor. Pri glasovanju so propadli, na kar so takoj jeli židovske govornike pri govorih motiti. Nek Vrabec, katerega so antisemiti tudi zmotili, zakliče: „Antisemit Holomey naj se obnaša dostojno“. Holomey mu je pa rekel: „Vodja židov, Vrabec, naj se spravi venkaj! tukaj ni zanj prostora“. Vrabec je zopet čvknil: „Rajši sem vodja židom, ki se dostojno obnašajo, kakor pa antisemitov“ itd. — Po trgovinskih zbornicah se sicer le polagoma daniti pričinja, ali dani se pa vendar le neprestano. Druga za drugo zametuje dosedanje nemško lice svoje in se jame svetu v pravi luči kazati. Dvajset let skoraj gospodarili in skrbeli so za nekorist dežele blizo da po vseh deželah Avstrije nemškutarji po trgovinskih zbornicah, dokler se jih niso otresele polagoma druga za drugo trgovinske zbornice Praška, Plzenjska, Budjeviška in naša domača. Ravno tukaj, kjer je bilo dolgo časa na dnevnem redu, da je inteligencija in kapital v nemških rokah, pokazala se je narodna sila tako mogočna, kakor se je človek niti nadjal ni!

Volitve v *moravsko trgovinsko zbornico* v Brnu je vlada zavrgla in nove razpisala, ker se je več nemškim volilcem odvzela pasivna volilna pravica, katere po postavi nimajo. Vlada pravi, da mora aktivna volilna pravica imeti ravnotežje s pa-

sivno, volilci morajo pa o tem pravočasno podučeni biti. Kakor so se poslednje volitve izvršile, je večina na česki strani in sicer je voljenih bilo 26 Čehov in 22 Nemcev. Česki krogi oporekajo, da bi smela vlada volitve zavreči in nove razpisati, ker to nikakor ni njena zadeva, pač pak ima to pravico dotična volilna komisija; kar ta izreče in določi gledé volitev, to velja in proti temu ni ugovora in ne pritožbe. Tak slučaj, pravijo, da je nastopil v Brnu. Vlada se sicer sklicuje na to, da volitve niso bile pravočasno oklicane, toda vprašanje je, če ji bo to kaj pomagalo. Ugovor se bo vložil in prav verjetno je, da bodo volitve veljavne obstale.

O zopetnem *ožitlenju Josipinišča*, t. j. akademije za izgojo vojaških zdravnikov, imeli so posvetovanje v Budapeštu pri naučnem ministru in so se vsi strokovnjaki tako izrekli, da bi bila zopetna vstanova take akademije predraga. Naj se toraj rajši vstanové na posameznih vseučiliščih konvikti, po katerih se bodo vojaški zdravniki izgojevali; le tam naj se vadijo mladi gojenci razun strokovnih vednosti tudi v vojaških znanostih in da se bodo rajši tje kaj oglašali, naj se jim štipendije zvišajo in druge dobrine podelé.

Danes se je sešel zopet *hrvaški deželni zbor* v Zagrebu, da dovoli vladi potrebščine za prve kvatre po novem letu. Če tudi je v jeseni, kedar je bil deželni zbor vstavil svoje delovanje, Strossmayerjeva stranka izrekla, da se ne bo poprej vdeležila zborovih sej, dokler se Starčevićanskim izključenim poslancem ne popravi krivica, ki se jim je zgodila, se je omenjena stranka zmerne opozicije vendar-le premislila in se bo sej vdeleževala, kar je popolnoma prav. Pasivna politika nikjer ni toliko pogubna, kakor ravno na mestu, kjer se določajo blagor in koristi dežele.

Vnanje države.

Bismark namerava, kakor se govori, ob priliki svojega potovanja po evropskem jugu obiskati tudi Pariz, oziroma sedanjega francoskega prvega ministra Ferryja, s katerim sta si dobra prijatelja. Francoski listi se ga pa kar od kraja branijo, kakor hudobe, in pravijo, čem dalje je Bismark od Pariza, tem boljše za Francoze in francoski narod. „Nadajamo se, pravi „Justice“, da nas je v Parizu poslednjokrat obiskal leta 1871 (oblega Pariza). Dnevi pomirja, in tedaj, ko so Nemci zmagonosno prišli v glavno mesto francoske dežele, bili so, nadjamo se, za do tal ponižani Pariz poslednji dnevi teptanja francoskega naroda.“ Radikalni časniki pa še hujše Bisarka napadajo in vlado odgovorno delajo za vse, kar bi se nerodnega zgoditi utegnilo, ako bi železni kancler v resnici obiskal francosko metropolo ob Sèni. Le pomislimo, koliko vriša in škandala zgodilo se je tadaj, ko se je iz Berlina vračaje španjski kralj Alfonz v Parizu pomudil in vendar so si Španjoli in Francozi mnogo bolj prijatelji, nego Francozi in Nemci. Kaj je toraj še le pričakovati, ako bi semkaj prišel mož, ki je v naši deželi tolikanj ponižanja, toliko prelivanja krvi, tolikanj revščine povzročil in na glavo nakopal. Kdo bi bil vstani prevzeti odgovornost, da se temu možu ne bo kaj hujšega zgodilo, kakor se je Alfonsu, ki se je bil šel z Nemci bratiti! Bismark bo pa morda tudi sam tolikanj previden, da ne bo hodil v Levov brlog, ki bi mu vsaj kožo dostojanstva razpraskal, če bi mu že ne storil družega žalega.

Dardanele in Rusijo imeli smo posebno letos že večkrat na dnevnem redu. So politkarji, ki trdijo, da si Rusija vedno prizadeva, kako bi se dala ovreči določba, ki je morske ožine dardanelske in ob Bosporu po Turkih Rusom zaprla in dotični možaki trdijo, da pač za Rusijo ni kmalo želje, ki bi jo tako srčno gojila, kakor ravno ona proste vožnje skozi Dardanele v Črno morje in venkaj. Čudil se bo pa vsak, kdor ruske novine v roko

vzame, kajti ondi bral bo ravno narobe. Rusom pod milim nebom nič bolj ne vgaja, kakor da jim vožnja po ondašnjih morskih ožinah turški topovi čuvajo. Še nikdar, pravijo, jim ni prišlo na misel, da bi bili na to le mislili, še manj pa, da bi bili skušali dotične določila predrugačiti. Edino, kar so si ondi želeli, je prosto prevažanje hudodelcev v iztočne azijske naselbine, ki so se navadno po suhem preko Azije tje kaj pošiljali, kar je bilo silno dolgočasno in drago. Sedaj so se pa s Turčijo toliko pogodili, da je ona dovolila vožnjo parnikom, ki hudodelce vozijo, da jim bo mogoče potem preko rudečega morja v iztočno Azijo priti. Samo to so Rusi imeti hotli, in to so tudi dosegli. Več, pravijo, da si ne želé. Bomo videli! Pravijo, da človek več slast še le dobi, kedar je že jesti začel.

Veliko si prizadevajo angleški listi, da bi v zvezi s turškimi vtajili ali če že tega ne, vsaj kolikor bi se dalo pomanjšati grozovitosti, ki se po *Macedoniji* godé, toda ves napor je zastoj. Oglasili so se sedaj tudi Rusi, ki vsi soglasno dokazujejo po svojih listih, da tiste grozovitosti nikakor niso pretirane, pač pak še rajši premalo živo naslikane. Da Angleži o taistih ničesar ne vedó, ali bolj prav vedeti nočejo, naj se zahvalijo svojemu konzulu Bluntu, o katerem pravijo, da je še bolj turški kakor Turki sami in da ničesar huje ne sovraži nego macedonskih Bolgarov. Dobro da se je zanimanje za zatirano rajo macedonsko po Rusiji začelo. Rusi so leta 1876 svojo kri ravno tako za Macedonijo prelivali, kakor pa za Bolgarijo, Srbijo in Rumunijo, ter so ji v mirovni pogodbi pri sv. Štefanu ravno tako določili samostalnost in varnost življenja in imetja, kakor ostalim trem deželam. Da se to ni zgodilo, zahvaliti se imajo Macedonci samogoltnim Angležem, ki so na Berolinskem shodu znali zastavo tako obrniti, da so Macedonci še vedno ostali, kar so bili, tlačena turška raja. Toda še hujši časi prišli so sedaj za nje. Turki jeli so jih sovražiti in so sklenili polagoma ali jih pomoriti in tako vničiti jih, ali pa po vstrajnih krivicah in nasilstvu pripraviti jih tako daleč, da se bodo Bolgari izseljevali jeli in bo Macedoniji sčasoma ostala, kar je bila, turška izsesana dežela. Morda bodo Rusi na to silili in če ne bo šlo z lepo, pritisnili bodo z mečem v roki, da se Macedonija oslobodi turškega nasilstva in se ondi prelivanje krvi vstavi.

Italija se je jela gibati. Poročali smo že, da ima namen dva svojih parnikov v zapadno Afriko poslati, tje kaj, kjer Kongo valí svoje temne valove proti morju. Ta ekspedicija se je sedaj vresničila in bota dva parnika menda še v tem mesecu iz Genove tje kaj odrinila in sicer parnika „Garibaldi“ in „Vespucci“ pod zapovedništvom kapitana Cecchija. Spremljevalo jih bo 300 pomorščakov in 40 častnikov, ter bodo tudi 8 topov s saboj imeli. Skušali bodo prodreti v daljine in še malo poznane notranje kraje ob Kongu ležéce, po katerih razun Stanleya ni še ravno mnogo ljudi brodilo. Ekspedicija bo jadrala do ustja ob Lagosu, kjer se bota velika parnika vstavila in bo kapitan Cecchi male parnike zakuriti dal, s katerimi ob Kongu pojadra proti kataraktom (vodopadom ali slapovom). Blizo poldrugo leto mislijo ondi ostati ter se edino le z vednostjo baviti; pa tudi na politiko ne bodo pozabili. Navdušenost med laško mladino je tolika za to Kongo-ekspedicijo, da se je več kakor 100 mladenčev oglašilo, da bi smeli ekspedicijo spremljevati, pa jih niso pustili, ker bi toliko četa stroške zdatno povišala, v drugi vrsti pa tudi varnost v deželi ni še tolikošna, da bi se brez skrbi ljudstvo samo sebi prepustilo.

Izvirni dopisi.

Iz Celja, 25. decembra. (Božična veselica.)

Kakor smo poročali, priredilo je „Katoliško podporno društvo“ dne 21. decembra t. l. ob 3. uri popoldne božično veselico v poslopji čč. šolskih sester.

Vkljub slabemu vremenu se je bila prostorna šolska sobana napolnila s precejšnjim številom družtenikov in prijateljev mladine.

Izpod zalo okinčanega, z raznim sadjem, sladkarijami in blestičjem povešenega drevesca, na katerem je naposled zabrelo obilo žarnih lučic v radostno zabavo otroško, smehtalo se je ljubeznjivo iz voska krasno vpodobljeno detece, Sina božjega v bornih jaslicah predstavljajoče, ki je prišel v odrešenje človeštva na svet. Zlatolaso detece s premilim obrazom, ki te nehoté opomni nebeške milote božjega Deteta, drži prenežno desnico k blagoslovljenju povzdignjeno, z levo ročico pa pestuje snežno-belo ovčico v krilu mu ležečo. Kaj gniljivi pogled! — Krog drevesca so bila razporežena razna darila. Tu si videl lepo število toplih čevljev, gorkih fantovskih in dekliških oblačil, zaglavnih, pregrijalnih in zavrtnih rut, pletilne volne, nogovice itd. Iz prostranega koša rudečila so se okusna jabolka, čakajé razdeljevanja med mladino.

Šolska mladež iz obeh okoličanskih slovenskih učilnic bila je zbrana v stranski šolski sobi iz ktere

vemu in nedosežnemu slepo vdá in ker je v obliki dovršen, misli, da je tudi v nazorih pravi učenik resnice. In tak pesnik je ravno oni, o katerem sem ti, dragi Mirko, v tem pismu tako obširno govoril, toda, kakor sem rekel ne v vseh, ampak le v nekaterih pesnih. Ker da ste mu beseda in oblika čarobni in omamljivi, o tem še dvomiti ni, in kdor bi hotel drugače trditi, bi ga jaz še ne poslušal ne. A ravno zato so nekatere njegovih pesnij neskušnim nevarne, in sicer tem bolj, ker niso nikjer oni krivi pesimistični nazori tako jasno izraženi, da bi jih človek koj na prvi pogled upoznal. Sam si videl, koliko sem moral preiskovati in dokazovati, predno sem dokazal, da so res omenjeni krivi nauki v njih izraženi. Nevarnost teh pesnij pa poveča pri nas še to, da je pesnik tako nezmerno slavljen in sicer ne le od strani onih, ki so že dovolj pokazali, da so omenjeni krivi nazori njim lastni, ampak tudi od onih, ki pri nas zagovarjajo krščanske principe. Da, kar sem rekel, v polni svesti ponavljam, veri naši, resnici in nravi nevarniših pesni pri Slovencih težko najdeš, kakor so nekatere pri našem pesniku. Naj se le enkrat v mlado občutljivo srce globoko zasadi oni prokleti „Človeka nikar!“ imel boš gotovo prej ali pozneje najhujšega pesimista. Tako je v stanu

pesnik mladeniča okužiti — in kdo vé ali ni še nobenega okužil? kdo vé?? —

Toda čas bi mi bil skoraj končati, kaj ne da, Mirko. Vendar pa bi rad še enkrat našim pesnikom in pisateljem, posebno leposlovcem, priporočil največjo previdnost. Da ponovim spet, kar sem že rekel, umetnosti naloga je človeštvo povzdigovati in blaziti, zategadel stoji pravi umetnik nad drugimi navadnimi ljudmi, rekel bi, kakor nekaj prerok ali učenik. In naj bi nikdar ne vspezoval tega odličnega stališča, na katerega stavlja ga že splošni čut človeštva. Nad drugimi stojé in vendar med njimi živeč, druží on dva sveta, realnega in idealnega. Stoji v tej niži zemeljski realnosti, a gleda ob enem vzorni svet idej in večnih resnic. Naloga njegova je, ljudem, ki se v skrbeh za posvetno tako hitro in lahko poživinijo in postanejo neobčutljivi za vse, kar je vzornega, v mični vabljivi obliki kazati više ideje v vzornih podobah, da se od časa do časa njihovo oko obrne od nizke zemlje in zamakne v nebeško lepoto in se tako sree navduši za nekaj višjega, nego je to, kar na zemlji nahaja.

(Dalje prih.)

peljajo zelo prostrana stranska vrata v prej imenovano izbo. Že pri zidanju poslopja mislilo se je namreč na enake svečanosti. Iz te stranske izbe so vsi otroci lahko gledali v sobo z božičnim drevescem.

Tukaj so, pod vodstvom in izvanredno umetnim spremljevanjem na harmonijo v. č. g. kateheta L. Hudovernika tudi učenke kaj ginljivo nekatere božične pesnice zapele.

Veselica se je pričela s pesmico: „Kar je že dolgo želel svet“. Po dokončanem rajsko milem petju, vstopijo in prednašajo, čvrsto in razumljivo po vrsti in sicer: učenka Svet. A. vezani besedi „O Božiču“, učenec konča v prozi: „Kar dobrega storiš, pri Bogu plačilo dobiš“; in Kranje Marija, pesmico: „V plameni se žari visoko nebo“. Na to so zapele pevkinje ravno to pesmico „V plameni“, tako milo, da so bili vsi pričuječi ginjeni nad prijetnim otroškim petjem.

Učenka Dimec M. prednaša na to v nevezani besedi: „Od kod navada, da o Božiču jaslice stavimo“. Ravno tako učenec Kopinšek: „Kako se je Ivan učil latinski“.

Med tem ko so učenke zapele krasno božično pesmico: „Pridite molit Jezusa“ — vstopi in prednaša učenka Rubežl A. v vezani besedi: „Pomen božičnega drevesca“, prav hvalevredno.

Pred razdeljevanjem se razloži otrokom duhovni pomen božičnih darov, se opozorijo otroci na preveliko srečo, da so postali po včlovečenim Sinu božjem božji otroci, ki so vsled tega mnogo srečnejši že v tem življenju od ajdovskih otrok. Izrekla se je tudi v ime „Katol. podpornega društva“ najpristranejša zahvala vsem blagim dobrotnikom!

Sedaj se prične razdeljevanje oblačil. Gospá Vašič Regina razdeli pripravljena darila, v prvi vrsti fantom potem pa deklicam. Veselje obdarovanih je bilo neizrekljivo! Tu in tam zalesketala se je hvaležno solzica po velem obrazu ubožne matere, videče, kako radostno stiska njen sinček ali hčerka dobljeni dar na svoja prsa.

Obdarovanih je bilo 162 fantov in deklet. Najubožnejši dobili so obleko in čevlji, da zamorejo o svetih božičnih praznikih priti v cerkev, ter prositi Dete božje svetega blagoslova za vse premile dobrotnike. Vsa darila ki so se razdelila, vredna so okoli 300 gld.

Naposled stopi učenka Lapornik na oder ter v svojem in v imenu obdarovanih vsem nazvočim kakor tudi nepričuječim dobrotnikom, posebno pa prevzvišenemu knezoškofu Jakobu Maksimilijanu za vse prejete milodare prav gorko hvalo izreče, preblage dobrotnike iskreno poprosi, naj bodo tudi naprej naklonjeni revni pa hvaležni mladini, kar jim Bog povrni!

Iz Celja, 27. decembra. (Iz okoličanskega šolskega sveta.) Drugod se za te stvari malo brigate, kdo je načelnik šolskemu svetu in kdo njegov namestnik. Toda pri nas je druga. Tukaj se moramo res boriti proti močnim našim nasprotnikom, ki so po čudnih potih prišli do oblasti v naši lepi Celjski okolici. Kakor ste že naznanili, je zdajšnji občinski odbor v Celjski okolici namesto izžrebanih treh udov krajnega šolskega sveta, ki so bili sami Slovenci, volil 3 pristaše nemškoliberalne stranke, namreč gg.: Fr. Mathes-a, Stibenegg-a in posestnika v Celjski okolici Mravlaka. Vseh članov okrajnega šolskega sveta je osem. Ker je šolski nadzornik g. Bobisut, dasi rojen Slovenec Žavčan, odločen privrženec nemškoliberalne stranke, imajo po tem takem v šolskem svetu Slovenci 4 glasove, a nemškoliberalci tudi 4. Bili smo jako radovedni, kdo bo novi načelnik in kdo njegov namestnik v šolskem svetu. Odvetniški pisar Stibenegg se je že dalje časa sem obnašal kot glavar okoličanske šole; je celó beračil pri nekem slovenskem udu šolskega sveta za milost, da bi le-ta njemu dal pri volitvi novega načelnika svoj glas; vedli smo toraj, da hočejo nemškutarji Stibenegga izvoliti za načelnika. Pri tej priliki naj omenim, da služba šolskega načelnika sploh ni kaj prijetnega. Če hočeš priti nehoté v sovraštvo z ljudmi, le daj se izvoliti načelnikom šolskemu svetu. Kajti kot predsednik te korporacije moraš dostokrat stariše opominjati, celó kaznovati, da svoje otroke pošiljajo v šolo. In če tega ne storiš, zapadeš sam denarni kazni, katero ti dekretira okrajni šolski svet. Ni čuda toraj, da naši štirje možje, ki so že do zdaj sedeli v šolskem svetu za Celjsko okolico, niso hoteli sprejeti te častne službe. Toda nemškoliberalnega pisarja pa tudi niso mogli izvoliti za svojega glavarja. Oddali so toraj svoje glase posestniku Mravljaku, ki je sicer modar mož, a žalibog, izučen v stari Celjski,

strogo nemški šoli, misli, da človek le takrat kaj velja, če nekoliko „tajčati“ zna. Na taki način je dobil Stibenegg, ki je se vé volil samega sebe, 4 glasove, Mravlak pa tudi 4. Moralo se je žrebat. Žreb je odločil za g. Mravlaka. Tu bi bil moral gledati dolgi nos in poparjen obraz propadlega kandidata Stibenegga! Volil se je po tem načelnikov namestnik. Nu in zdaj je bila nemškoliberalna stranka tako galantna, da je tudi glasovala za našega kandidata vrlega g. Matevža Glinšeka, posestnika na Zgornji Hudinji. — Vsled te volitve imajo Slovenci pri vsaki seji večino glasov, 4 glase proti trem, kajti predsednik sme glasovati le takrat, če je za kakšni predlog na vsaki strani enako število glasov. Dakle, kar smo že zadnjič rekli: tako gladko se še ne bo dala naša okolica ponemčiti, dokler smo Slovenci delavni in složni!

Iz Maribora, 28. dec. Če ne veste še, Vam tu naznamim, da je po Slovenskem (saj prejšnja leta) slaboglasni, sicer pa mnogo znani župan v Kamničah, Konrad Seidl, te dni po hudi bolezni umrl. Smrt je poravnala, kar je Slovincem škode napravil — naj počiva v miru!

Tudi vam je gotovo že kaj znanega, da je naša stolna cerkev v slabem stanju. Bila je že tam čez leto enkrat preiskana in uradno zaprta zaradi nevarnosti kake nesreče; le v neki kapelici se je smelo še maševati o bolj zgodnjih urah. Kakor se čuje, bota poklicana dva strokovnjaška umetnika, da končno določita, kako naj se stolna cerkev popravi in sicer: Stavbar Wolf iz Gradca, ki je že večkrat dejansko dokazal, da je v takih rečeh res strokovnjak. Drugi strokovnjak pride z Dunaja, da ta dva določita, se li dá cerkev še temeljito popraviti ali se mora podreti in potem nova zidati, kar pa danes ni malenkost. — Našim šolskim sestram je mestni zastop podelil 420 gld. podpore. Saj so pa tudi potrebne; potrebne namreč podpore, potrebne pa tudi za odgojo mladine; zakaj naj tudi se šole množé, se ne množi žalibog keršanska odreja. — Razun kakih tatvin v okolici je nekako mirno postalo in leto bo zaspalo — mirno. Kaj nam prihodnje leto prinese, kdo vé — Bog daj, da bilo bi srečno in mirno!

Iz Celovca, 26. dec. (Zavetje za spridene dekleta. — Zoper žganje. — Časnikarske novosti in politično stanje.) Nek drugi dopisnik Vam je poročal, da se bo tukaj, kakor v Ljubljani, napravilo zavetišče za zapuščene sirote deklice, ki nima starišev ali varuhov. V tem se je pa motil. Ne za majhne deklice, kakor v Ljubljani, ampak za velike, odraščene pa spridene dekleta se bo napravilo to zavetišče. Največ si za to prizadene baroninja*) Reyer, rojena grofica Prokesch-Osten. Izposila je pri vladi dovoljenje za loterijo in srečke po 50 kr. se že tiskajo. Ista plem. gospá je tudi darovala 50 gld. za tistega župnika, ki bo na Koroškem v svoji fari prvi osnul**) družbo „zmernih ljudi“, t. j. takih, ki ne bojo žganja pili. Volja je dobra, pa pri naših mehkih ljudeh se to ne bo doseglo, kar pri trdih, germanskih Angležih. Pri nas je treba ojestrejših sredstev, obljuje ljudje ne bodo spolnovali. Najbolje bi bilo prepovedati prodajo špirta, pa je vsega žganjarstva konec! Saj domače žganje ni toliko škodljivo in tudi predrago za navadne pokrajcarske šnopsarje.

Brali ste v „Miru“, da je glasoviti Mačnik popustil (oziroma popustiti moral) vredništvo časnikov „Freie Stimmen“ in „Bauernzeitung“. Zdaj bo pa svoj lastni časnik izdajal, ki se bo imenoval „Unabhängige Volkszeitung“. Ovi Mačnik je pravi tipus Koroškega liberalizma, zato njegovi spisi tukajšnjim liberalcem najbolj ugajajo, akoravno so v mnogih ozirih jako „naivni“, da ne rečem „bedasti“. On ima te nazore: da je tisti najbolj pameten, ki nič ne veruje, da so duhovniki nasprotniki vsakega napredka in nesreča za vse narode; da je največa sreča za Slovence, če se nemško nauči; da v Avstriji noben jezik nima pravice in veljave, kakor nemški itd. Z besedo, vse nedokazane, že davno premlačene in ovržene fraze liberalnih nemškutarjev, katerim frazam se drugod le še posmehujejo, so na Koroškem še v polnem cvetu in v najboljši veljavi.

*) Nekteri pišejo „baronica“ za „Baronin“ in „grofica“ za „Gräfin“. To je pa po mojih mislih krivo. Jaz pa pišem „grofinja“ za „Gräfin“ in „grofica“ za „Comtesse“ (grofovska hči); „baroninja“ za „Baronin“ in „baronica“ za „Baronesse“ (baronova hči). Tudi ljudstvo pravi za „Gräfin“: „gráfnja“ ne pa „grofica“; zato mislim, da je moja pisava prava.

**) Osnovati je imperfect, osnuti pa perfect, česar naši pisatelji nočejo vedeti.

Zato bi nam bil silno potreben nemšk list, kakoršen je „Südsteirische Post“, da bi te bedaste fraze s poti spravil, kajti „Mira“ Nemci, ponemčenci in nemškutarji ne znajo brati. Se vé, da bi tak list izhajal le v izgubo: slovenski kmetje bi ga ne naročevali, Nemci in nemškutarji pa bi ga iz začetka brali z zobmi škripaje; vendar pa je potreben, da bi takim ljudem oči odprl, posebno zapeljanim ljudem, ki niso Slovincem sovražni iz hudobije, ampak zavolj pristranskih poročil in ščuvanja nemško-liberalnih lističev, kakor so: „Freie Stimmen“, „Bürger- und Bauernzeitung“, „Deutsche Wacht“, „Tagespost“, „Kärntner Allgemeine Zeitung“, „Marburger Zeitung“ itd. Potrebujemo toraj Mecena, ki bi tak list, imenujmo ga „Windische Post“, ali kakor si že bodi v svojo zgubo založil.

Sicer so naše razmere vedno enako žalostne, noče se na boljše obrniti, saj vemo zakaj: če Štajarci ne morejo nič doseči, potem je naš napor zastoj. Vendar pa pravi nemški pregovor: „Kommt Zeit, kommt Rath“.

Z Dunaja, 25. decembra. Da nam v daljnem tujem mestu ne otrpne ljubezen do mile domovine, treba je, da se pogosto zbiramo ene matere sinovi. Zato smo tukajšni Slovenci priredili na „sveti večer“ prijazen večer, ki naj bi nas spominjal na lepe, krščanske navade našega naroda o božičnih praznikih.

V dvorani pri g. K. zbralo se nas je bilo lepo število. Bila pa je vsa družba bolj kakor po navadi, resna in blaga čutila so se brala iz vseh obrazov, ko je pevski zbor zapel nekaj prelepih staročeskikh in slovenskih božičnih pesem, ki so tako v slovan-skem duhu zložene, da se tudi v posvetnem salonu prijetno čujejo. Petje pa je bilo tudi v resnici izborno. Posebno odlikoval je s svojim tenorom stud. ag. g. G. in pa stud. jur. g. M. s svojim baritonom.

Po petji sledila je mirna zabava in marsikake narodne navade smo se domislili pri govorniških besedah. Hvaležno moramo tu opomniti g. dr. Klepeta, ki je z izrednim taktom skrbel za to, da je bilo vse dostojno.

Tik nas v drugi dvorani praznovali so Hrvatje svoj „badnjak“ in nihče ne more popisati navdušenja, ki je zavladalo, ko je šel g. dr. Klepet v zares mojsterskem govoru pozdravljat ljube naše brate. Govoril je o pomenu krščanstva, s katerim se deluje vedno na prosoh Slovanstva.

Ko je ura šla na polnoči, razšli smo se, kakor se mora z veseljem priznati, mirno in dostojno. V prsih pa smo nesli sladko zavest, da narod, ki ima tako mladino, ne bo propadel.

Domače novice.

(Božičnico) so v Lichtenthurnovem zavodu v soboto-večer imele zapuščene sirote-deklice. Velikan-skega božičnega drevesa v kotu bogato obloženo vejevje tehtalo je k tlam od prevelike sile darov, ki jih je krščanska ljubezen ondi nakopičila. Okoli drevesca bile so žive podobe angeljcev, ktere so nežni otročiči predstavljali z občudovanja vredno vstrajnostjo. Petja pod vodstvom g. Burgarellija se tudi ni manjkalo. Prva pesem veljala je splošno priljubljenemu knezoškofu Jakobu v pozdrav, ki so se tudi lepe veselice vdeležili. Druga pesem je bila o božičnem drevesu, tretja pa o štirih letnih časih. Med petjem vrstile so se v posamičnih odmorih deklamov-alke druga za drugo na odru, in so bile mnogo-brojno pohvaljene. Po petji delili so se zapuščenim sirotam mili darovi, za kterimi so mil. g. knezoškof za besedo poprijeli in zlasti nedolžnim otročičem na sree pokladali dolžnosti, ki naj jih spolnujejo. Posebno pa naj gledajo, da si ohranijo dobro in nedolžno sree. Po teh besedah obrnejo se vladika do zbranega jako odličnega občinstva zahvaljevajoč se mu jako toplo za blagosrečno podporo nedolžnih in zapuščenih otrok, ki bi morali od hudega konca jemati, ko bi se jih dobrosrčni ljudje ne usmili in jih prosijo v imenu nedolžne mladine svojega dobrega dela ne vstaviti. Cesarska pesem končala je lepo veselico, nad katero so se odrašeni ravno tako radovali, kakor male gojenke same.

(„Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov“) v Ljubljani priredi na novega leta dan v svojih prostorih v Knežjem dvoru božičnico s sledečim sporedom: 1. „Božična pesem“, zbor. — 2. Nagovor čast. gosp. predsednika. — 3. „Zvezna“, zbor. — 4. „Novoletna“, deklamacija. — 5. „Jadransko morje“, zbor. — 6. „Plato vor der Krippe“, deklamacija. —

